

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΡΑΙΟΣ

ΙΤΑΝ τότε ή πλειό μαύρη έποχή τής τουρκοκρατημένης Ελλάδας μας, άπάνω-κάτω κατά τά 1770, έποχή μαύρη και σκοτεινή, που ένα σαρίκι, ή ένα πασούμι του παρακατιανώτερου Τούρκου άξιζε πλειότερο από χίλια έλληνικά κεφάλια. Έποχή δακρύων και στεναγμών, που οί Έλληνες ζούσαν όχι από τήν έσπλαχνία και τό έλεος τών τυράννων τους, αλλά διότι είταν χρήσιμοι 'ς αυτούς!

Εημέρωνε Χριστούγεννα, καρδιά του χειμώνα. Εκείνη τή χρονιά μεγάλη κακοκαιρία βασίλευε στή Θεσσαλία, και πλειότερο τήν ήμέρα τών Χριστουγέννων δούλευε ένα χιονόδροχο και μιá κρυάδα, που δέ μοιολιέται.

Οί Βελεστινιώτες, σάν όλοι οί όρθόδοξοι Χριστιανοί, είχαν πάει πρωτ-πρωτ στήν έκκλησιά νά έκκλησιαστούν και νά παρακαλέσουν τόν Θεό, που σάν εκείνη τήν ήμέρα λάβαινε τή σάρκα του ανθρώπου, νά λυπηθή τό Έλληνικό γένος και όλη τή Χριστιανωσύνη, που στέναζαν βαρυά άπ' άκρη 'ς άκρη τής Χώρας, που μιá φορά κι' έναν καιρό λέγονταν Βυζαντινή Αυτοκρατορία, κι' άγκομαχούσε κάτω από τήν αντίχριστη φτέρνα του Άγαρηνού.

Η λειτουργία βρίσκονταν ακόμα στό Χερουδικό, όταν βρόντησε και μπήκαν μέσα πολλοί άγριοι κι' άρματωμένοι Τούρκοι. "Αντρες, γυναίκες και παιδιά έμειναν ξηροί.

— Παλιογκιαούριδες! Έμείς παιδεύομαστε και σείς διασκεδάετε έδω μέσα μέ τραγούδια, (τραγούδια έννοούσε ό αντίχριστος τίς ιερές ψαλμωδίες!) Έμπρός έξω, παλιογκιαούριδες, νά βγάλετε τ' άμάξια μας από τή λάσπη!

Φώναξε ό πρώτός τους άγρια, σκληρός Γεννίτσαρος, χριστιανογέννημα και χριστιανομάχος, μπαίνοντας στήν έκκλησιά μέ καμμιά δεκαριά Τούρκους, έχοντας όλοι τά σπαθιά βγαλμένα.

— Άμάν! άφήστε μου! Άφήστε μας ώς νά τελειώση ή λειτουργία κι' έπειτα έρχόμαστε. . .

Τόλμησε ν' άπαντήση ένας από τούς γεροντότερους του χωριού, που είχε τό κεφάλι του για ξοδιά.

— Βουδάσου, γκιαούρη! (Φώναξε λυσσασμένος από θυμό και διψασμένος για αίμα χριστιανικό ένας άλλος Γεννίτσαρος). Πρέπει νά δουλεύη ή Έκκλησιά σας, για νά τρώη τό Τζαμί μας.

Καί στή στιγμή ὁ Χριστιανός, ποῦ εἶχε τολμήσει νά εἰπῇ ἐκεῖνον τὸ λόγο, κυλιῶνταν ἀπάνω στὲς κρύες πλάκες βουτηγμένος στὸ αἷμά του.

Ἐπαψε εὐτὺς ἡ λειτουργιά, ἔσθησαν τὰ κηριά καὶ τὰ καντήλια, κι' οἱ Χριστιανοὶ μαζί με τὸν παπᾶ τοὺς ἀκολούθησαν τοὺς φονιάδες τοὺς, κάνοντας τὸ σταυρό τοὺς γιὰ νά γλυτώσουν ἀπὸ τὰ χειρότερα, καὶ κρυφαναστενάζοντας, γιατί σ' ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ οὔτε ν' ἀναστενάζει φανερά μπορούσε ὁ δύστυχος ὁ ραγιαῖς!

Σὲ μισή ὥρα ἀπάνω - κάτω πρόδατα καὶ σφαγᾶδες ἔφτασαν κάτω στὸ δρόμο, ποῦ περνάει ἀπὸ τὴ Λάρισα γιὰ τὸ Βόλο, ὅπου εἶταν κολλημένα καὶ δὲ μπορούσαν νά βγοῦν καμμιὰ πενηνταριά χριστιανικά κι' ἀγγαρεμένα ἀμάξια, φορτωμένα σιτάρι, ἀρπαγμένο ἀπὸ χριστιανικά σπίτια, ποῦ εἶταν προωρισμένο γιὰ τὸ μεγάλο τζαμί Φετιχιέ¹ τῆς Πόλης, καὶ στέλλονταν στὸ Βόλο, γιὰ νά φορτωθῇ σὲ ἀγγαρεμένο ζαγοριανὸ καράδι. Ἐκεῖ οἱ ἀγγαρεμένοι Χριστιανοὶ ξεφόρτωσαν τ' ἀμάξια κουβαλῶντας τὰ σακκιά σὲ στράγγιον τόπο, κι' ἔτσι τὰ βώδια καὶ τὰ βουδάλια μπόρεσαν νά βγάλουν ἀπὸ τῆς λάσπης, ποῦ εἶταν βαλτωμένα, τ' ἀμάξια ἀδιανά, ὕστερα ξαναφόρτωσαν τὰ σακκιά καὶ τ' ἀμάξια τράβησαν τὸ δρόμο τοὺς γιὰ τὸ Βόλο.

Ἄλλ' οἱ Τοῦρκοι, ἀντὶ ν' ἀφήσουν τοὺς Βελεστινιώτες νά γυρίσουν πίσω στὸ χωριό τοὺς καὶ στὰ σπίτια τοὺς, ἅμα τελείωσε ἡ ἀγγαρεία, τοὺς πῆραν μαζί τοὺς γιὰ τὸν Βόλο, με τὴν πρόφαση πῶς μπορούσαν νά ξανακολλήσουν τ' ἀμάξια στὲς λάσπες ὥς νά πᾶν στὸ Βόλο. Τί νά ἔκαναν οἱ καημένοι οἱ ραγιαῖδες! Μποροῦσαν ν' ἀρνηθοῦν καὶ ν' ἀντισταθοῦν σ' αὐτὰ τὰ θηρία, ποῦ ἔκοδαν χριστιανικά κεφάλια καὶ μόνο τὴ μορφὴ εἶχαν κοινὴ με τοὺς ἀνθρώπους; Θέλοντας λοιπὸν καὶ μὴ, ἀκολούθησαν τὸ δρόμο γιὰ τὸ Βόλο!

Ὅταν τελείωσαν τὸν κάμπο κι' ἄρχισαν τὸν ἀνήφορο, πολλὰ ἀμάξια σταμάτησαν ἀπὸ τὴν κούραση τῶν βωδιῶν καὶ τῶν βουδαλιῶν ποῦ τὰ ἔσερναν. Τότε οἱ Τοῦρκοι δάταξαν τοὺς Βελεστινιώτες νά ξεφορτώσουν τὰ σταματημένα τ' ἀμάξια, παίρνοντας ὁ καθένας ἓνα σακκί σιτάρι στὸ ὦμο του. ὥς τὴν κορφή τοῦ βουνοῦ.

Ἀνάμεσα στοὺς πολλοὺς ἀγγαρεμένους Βελεστινιώτες βρίσκονταν κι' ἓνα παλληκάρι, ὥς δέκα ὀχτῶ χρονῶν, γίγαντας στὸ σῶμα καὶ στὴ δύναμη κι' ἄγγελος στὴν ὁμορφιά, καὶ πρῶτο νοικοκυρόπουλο τοῦ χωριοῦ. Φοροῦσε μεταξωτὰ ἀντεριά γιὰ τὸ ἐπίσημο τῆς ἡμέρας, κι' ἔσερνε στὸ ζωνάρι του κίτρινο καλαμάρι, γνώρισμα ὅτι ἤξερε γράμματα. Εἶταν δάσκαλος καὶ ψάλτης τοῦ Βελεστίνου, ἀλλ' ὁ κόσμος μὴ μπορῶντας νά ἐκτιμῇσῃ τὴν ἀξία τῶν γραμμάτων του, εἶταν μαγεμένος ἀπὸ τὴν ἀγγελικὴ φωνή του κι' ὅταν ἔφאלλε κι' ὅταν τραγουδοῦσε, κι' ἀντὶ δάσκαλο τὸν ἔλεγαν «**ψάλτη**», καὶ μ' αὐτὸ τ' ὄνομα εἶταν γνωστός ἀπ' ὅλους.

1 Αὐτὸ τὸ τζαμί εἶνε τὸ εἰς τιμὴν Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ πρῶτον χρονολογικῶς τζαμί, μεταβληθείσης εἰς τοιοῦτον τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς Παμμαρτίστου. Εἶνε τὸ τζαμίον τοῦτο πλουσιώτατον εἰς εἰσοδήματα.

Τῇ στιγμῇ ποῦ πήρε κι' ὁ ψάλτης ἓνα σακκί σιτάρι στὸν ὠμό του, σὰν τοὺς ἄλλους τοὺς χωριανούς του, ἓνας αἰμοδόρος Γενίτσαρος, αἰμοδόρος κι' αἰσχρός, πήγε κοντά του καὶ τοῦ εἶπε :

— Ρίξ' τὸ σακκί κάτω !

Ὁ Ψάλτης ἔρριξε τὸ σακκί κατὰ γῆς, μὴ γνωρίζοντας τὸ σκοπὸ τοῦ Τούρκου, κι' ὁ Γενίτσαρος τοῦ ξανάειπε :

— Σκύψε, γκιαούρη !

Ὁ Ψάλτης ἔσκυψε, μὴ μπορῶντας νὰ κάνῃ ἀλλοιῶτικα, κι' ὁ Τούρκος τοῦ ρίχτηκε καθάλλα στὴ στιγμή.

Ὅταν ἔνοιωσε τὸν Τούρκο καθάλλα ἀπάνω του, τότε αἰστάνθηκε μέσα του ὅλη τὴ σημασία αὐτῆς τῆς ἀτιμῆς ἀγγάρειας, ποῦ εἶναι προωρισμένη μόνο γιὰ τὰ τετράποδα !

Στὴ στιγμῇ τὸν πέταξε καταγῆς.

Θύμωσε κι' ἔγεινε φωτιά ὁ τύραννος ὁ Τούρκος...

Θύμωσε κι' ἔγεινε ἀστραπὴ ὁ σκλάβος ὁ Ἕλληνας...

Βλαστήμησε ὁ Γενίτσαρος τὸ Χριστὸ καὶ τὸ Γένος τοῦ Ραγιαῖ...

Βλαστήμησε κι' ὁ Ραγιαῖς τὸ Μωαμέτη καὶ τὴν Τουρκιά.

Γροθιά ὁ δυνάστης, γροθιά ὁ δυναστεμένος !

Ἀλλὰ ἡ γροθιά τῶν δυναστεμένων εἶναι πλεὶς βαρειά. Δὲν κλεῖ μόνο τὸν θυμὸ τοῦ ἐγωῖσμοῦ στὰ δάχτυλά της, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγανάκτηση τοῦ πόνου.

Ἡ γροθιά ἐκείνη τοῦ Ψάλτη τοῦ Βελεστίνου εἶχε μέσα της ἀκέρια τὴν ὀργὴ τοῦ μαύρου πόνου ὅλου τοῦ δουλωμένου Γένους, ποῦ στέναζε τέσσερες αἰῶνες ὥς τότε κάτω ἀπὸ τὴν ἀτιμὴ κι' ἀντίχρηστη σκλαβιά.

Ἡ γροθιά ἐκείνη τοῦ Θεσσαλοῦ συμβόλιζε τὴ μεγάλη Ἐπανάσταση τοῦ Εἴκοσι ἓνα !

Ὁ Τούρκος ἔπεσε καταγῆς νεκρός, καὶ σὲ μιὰ στιγμῇ ἡ αἰμόχαρὴ ψυχὴ του βρέθηκε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Διαδόλου. Φωνές ἀλλαλαγμοῦ καὶ φόβου μαζὶ ἔμπηξαν οἱ ραγιαῖδες τοῦ Βελεστίνου καὶ λυσσασμένης ὀργῆς οἱ Γενίτσαροι. Οἱ Τούρκοι ἔτρεξαν μανιωμένοι ἐπάνω του μὲ τὰ σπαθιά στὰ χέρια νὰ τὸν λειανίσουν, ἀλλ' ὁ Ψάλτης, πρὶν νὰ τὸν ἐγγίξουν ἐκεῖνοι, ἄρπαξε ἀπὸ καταγῆς τὸ γεμάτο σακκί καὶ βάνοντάς το ἀσπίδα του, ἔφυγε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τους, κι' ἐνῶ τὸ σιτάρι χύνονταν ἀπὸ τὰς τρύπες τοῦ σακκιοῦ, ποῦ εἶχαν κάνει οἱ σπαθιὲς κι' οἱ ντουφεκιὲς τῶν Τούρκων, καὶ σπέρνονταν καταγῆς, ὁ γλυτωμένος Ψάλτης, παίρνοντας τὸν ἀνήφορο τὸ βουνό, ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ γιὰ πρώτη φορὰ τὸ ἄγνωστο ὥς τότε τραγούδι :

— «Ὡς πότε, παλληκάρια, νὰ ζοῦμε στὴ σκλαβιά».

Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τότε κι' ἀπὸ τὸ σιτάρι ἐκεῖνο, ποῦ χύθηκε ἀπὸ τὸ σακκί τοῦ Ψάλτη τοῦ Βελεστίνου, φύτρωσαν τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἐλληνικῆς Ἐλευθερίας, κι' ἀντήχησε ἀπ' ἀκρῇ

ἔς ἄκρην τοῦ σκλαβωμένου Ἑλληνισμοῦ, ἀπ' ὅλες τὲς χαράδρες κι' ἀπ' ὅλα τὰ κορφοβούνια τῆς Ἑλλάδας, τὸ πρῶτο σάλπισμα τῆς ἐλληνικῆς Παλιγγενεσίας, ὁ θούριος τοῦ Ρήγα τοῦ Φερραίου :

«Ὡς πότε, παλληκάκια, νὰ ζοῦμε στὴ σκλαβιά».

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΜΑΥΡΑ ΚΡΙΝΑ,,

ΣΤΡΟΦΗ

ΚΑΘΩΣ στὸ δάσος τὸ βαθύ, μέσ' στὰ πλατειά μου στήθεια
 Π' ἀγγίζει δάκτυλο Θεοῦ, λαλοῦν ἀηδόνια πλήθεια,
 ποῦ τὸ καθέν' ἀνείπωτα κι' ἄλλα τραγουδία ξέρει.
 Κι' ὡς ἀνεμόδαρτη βογγᾶ τοῦ ὠκεανοῦ ἡ ἀνάβρα
 ὍΣ' ἐμένα κύματα πυκνὰ μακρυβοῦζουν μαῦρα,
 γιὰτ' εἶμαι δάσος καὶ πουλὶ καὶ θάλασσα κι' ἀγέρι!

ΑΓΓΕΛΟΣ Θ. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

Σπαρακτικαὶ ἀναμνήσεις
 ἐκ τῆς διδασκαλίας ἀρχαίων δραμάτων.